

## KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADOJE PATEIKTŲ PASIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMAS

**2023 m. balandžio 21 d.  
Telšiai**

<i>Pateiktos pastabos</i>	<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>	<i>Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas</i>
<i>1. Kritinės antikorupcinės pastabos viešųjų pirkimų vykdymo srityje</i>			
1.1.Parengiamuosiuose viešųjų pirkimų dokumentuose nepagrindžiami rinkos tyrimo rezultatai, todėl ne visada aišku kokie tiekėjai apklausti, kokios prekių ir medicininių įrenginių savybės, parametrai, gamintojai buvo vertinti pirminės apklausos metu.	1.1.1 Vidaus teisės aktuose detalai reglamentuoti rinkos tyrimo atlikimą ir rezultatų fiksavimą, pasirinktų apklausti tiekėjų skaičių, jų atrankos kriterijus, taip pat užtikrinti argumentuotą dokumentų rengimą, kad būtų galima įvertinti ir pagrįsti rinkos tyrimo metu nustatytą preliminarią perkamo objekto vertę.	Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu <sup>1</sup> , nuo 2023 m. viešosios įstaigos Regioninės Telšių ligoninės (toliau – Įstaiga) pirkimus, išskyrus mažos vertės, yra pavesta atlikti viešajai įstaiga CPO LT. Atsižvelgiant į tai, 2023 m. vasario 1 d. direktoriaus įsakymu Nr. V1-16 naujai patvirtintas viešosios įstaigos Regioninės Telšių ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo proceso ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos aprašo 32.1 papunktis: „Pirkimų iniciatorius, atsižvelgdamas į planuojamo pirkimo vertę – pirkimo objekto sudėtingumą, pobūdį <..> atlieka rinkos tyrimą (jeigu rinkos tyrimas iki tol nebuvo atliktas), išsiaiškina tikslius pirkimo poreikius ir šią informaciją pateikia Pirkimų organizatoriui.“ Atlikto rinkos tyrimo rezultatai fiksuojami Pirkimų paraiškos (Tvarkos aprašo 5 priedas) grafoje, kurioje pateikiama informacija apie tiekėjus, galinčius pasiūlyti reikalingas prekes, paslaugas ar darbus.	

		<p>Tvarkos aprašu taip pat nustatyta, kad rengiantis vykdyti supaprastintą ir/ar tarptautinį pirkimą – visada (išskyrus atvejus, kai numatyta pirkimą vykdyti CPO LT katalogo priemonėmis), o prieš atliekant mažos vertės pirkimą, pirkimo organizatoriui ar komisijai, esant abejonių dėl pirkimo iniciatoriaus pateiktos, pirkimui atlikti reikalingos medžiagos (pvz. pirkimo iniciatoriui reikalinga pagalba siekiant tinkamai nustatyti pirkimo objektui keliamus reikalavimus) yra atliekama rinkos konsultacijos procedūra centrinės viešųjų pirkimų informacijos sistemos priemonėmis (CVP IS).</p>	
<p>1.2. Nereglamentuota techninių specifikacijų rengimo tvarka ir šioje procedūroje yra ligoninėms suteiktos plačios diskrecijos ribos, todėl neišku kam ASPĮ teikiama pirmenybė rengiant viešojo pirkimo technines specifikacijas, t. y. ar yra atsižvelgiama į medicinos įrangos individualią charakteristikos svarbą, ar pirmenybė teikiama įrangos veikimo rezultatams, ar apskritai pirmenybė teikiama proporcingumo principui, kuris vis tik turėtų būti paremtas tam tikro lygio ASPĮ vienetų funkcijų ir tyrimų vykdymui. Nustatytos situacijos, keliančias abejones dėl skaidrių viešojo pirkimo</p>	<p>1.2.2. Vidaus teisės aktuose įtvirtinti techninės specifikacijos rengimo kontrolės mechanizmą, taip pat dokumentuose aiškiai argumentuoti techninių specifikacijų parametrų bei jų intervalų pasirinkimą ir fiksuoti pagrindinį rengėją.</p>	<p>2023 m. vasario 1 d. direktoriaus įsakymu Nr. V1-16 naujai patvirtintas viešosios įstaigos Regioninės Telšių ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo proceso ir vidaus kontrolės tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas). Vienas iš techninės specifikacijos rengimo kontrolės mechanizmų yra įtvirtintas Tvarkos aprašo 32.5 papunktyje, kuris numato, kad „[b]e VPĮ numatytų reikalavimų, rengiantis vykdyti supaprastintą ir/ar tarptautinį pirkimą – visada (išskyrus atvejus, kai numatyta pirkimą vykdyti CPO LT katalogo priemonėmis), o prieš atliekant mažos vertės pirkimą, pirkimo organizatoriui ar komisijai, esant abejonių dėl pirkimo iniciatoriaus pateiktos, pirkimui atlikti reikalingos medžiagos (pvz. pirkimo iniciatoriui reikalinga pagalba siekiant tinkamai nustatyti pirkimo objektui keliamus reikalavimus) yra atliekama rinkos konsultacijos procedūra centrinės viešųjų pirkimų informacijos sistemos priemonėmis (CVP IS)“. Vykdydama rinkos konsultaciją perkančioji organizacija siekia tinkamo pasirengimo pirkimui bei informuoti rinkos dalyvius apie planuojamą pirkimą ir keliamus jam reikalavimus. Taip pat siekiama, sulaukti iš rinkos dalyvių pasiūlymų ir pastabų dėl</p>	

<p>procedūrų, kai tiekėjams iš anksto galėjo būti žinomos kai kurios pirkimo sąlygos, kurios galimai suteikė pranašumą prieš kitus tiekėjus.</p>		<p>parengtoje techninėje specifikacijoje nurodytų reikalavimų ir sąlygų priimtinumo bei aiškumo pirkimo objektui. Techninės specifikacijos rengėju yra laikomas pirkimo iniciatorius.</p>	
--	--	---	--

<p>1.3. Kai kuriuose pirkimuose tiekėjų siūlomų įrenginių techniniai parametrai ar jų intervalai identiška sutampa su ASPĮ pirkimo sąlygose ir techninėje specifikacijoje numatytais reikalavimais.</p>	<p>1.3.3. Rengiant techninės specifikacijas remtis specialistų išvadamis ir viešųjų pirkimų dokumentuose aiškiai argumentuoti techninių specifikacijų parametrų ir jų intervalų pasirinkimą, arba užtikrinti alternatyvias priemones, skirtas antikorupcinio požiūriu ydingoms situacijos valdyti. Taip pat techninių specifikacijų rengimo etape realiai įvertinti rinką, užtikrinti galimybę pirkime dalyvauti kuo daugiau teikėjų ir vykdyti viešųjų pirkimų procedūrų kontrolę.</p>	<p>Be to, kas jau išvardinta anksčiau, Įstaiga, kaip vieną iš alternatyvių priemonių, skirtų antikorupcinio požiūriu ydingoms situacijoms valdyti, atlikdama viešuosius pirkimus naudoja Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintas standartizuotas medicininės įrangos/priemonių technines specifikacijas. 2022 m. Įstaiga atlikdama viešuosius pirkimus naudojo standartizuotas elektrinių funkcinių lovų (CVP IS Nr. 610480, 644137) ir slaugos priemonių plovimo – dezinfekavimo mašinos (CVP IS Nr. 644137) technines specifikacijas. Per 2022 m. Įstaiga CVP IS priemonėmis atliko 15 rinkos konsultacijų.</p>	
---	---	--	--

*2. Kitos antikorupcinės pastabos viešųjų pirkimų vykdymo srityje*

<p>2.1. Neaiškios ir neargumentuotos viešųjų pirkimų planavimo procedūros kelia korupcijos riziką, kai pirkimų iniciatoriai parengiamųjų pirkimų procedūrų metu gali susitarti su tam tikru tiekėju, pirkimo</p>	<p>2.1.1. Vidiniuose teisės aktuose detalai reglamentuoti viešųjų pirkimų poreikio formavimo, metinio pirkimo plano rengimo / keitimo etapus, taip pat raštuose, tarnybiniuose pranešimuose argumentuotai pagrįsti metų</p>	<p>2023 m. vasario 1 d. direktoriaus įsakymu Nr. V1-16 naujai patvirtinto viešosios įstaigos Regioninės Telšių ligoninės viešųjų pirkimų organizavimo proceso ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo 31.1 – 31.6 nuostatos reglamentuoja pirkimų planavimo, tame tarpe, ir viešųjų pirkimų plano keitimą/papildymo, procedūrą. Atsiradus būtinybei pirkti prekes/paslaugas/darbus, kurie neįtraukti į metinį pirkimų planą, tačiau, vadovaujantis</p>	
--	---	---	--

<p>plane patvirtinti preliminarią perkamo objekto vertę, kuri vėliau bus pagrindas atmesti kitų tiekėjų pasiūlymus dėl per didelės kainos vertinimo kriterijaus. Nustatyti atvejai, kai viešųjų pirkimų planas keistas prieš pat pirkimo procedūras, taip pat neturint pakankamai lėšų, todėl galėjo turėti įtakos skaidrių sprendimų priėmimui ir korupcijos rizikai, kai galimai buvo siekiama įsisavinant lėšas pirkti iš žinomo tiekėjo, nustatyti tik vienam tiekėjui palankesnes pirkimo sąlygas, kad kuo greičiau būtų nustatytas pirkimų laimėtojas.</p>	<p>eigoje kintantį pirkimų poreikį, verčių perskirstymą bei nurodyti pirkimų plano keitimo iniciatorius.</p> <p>2.1.2. Vengti situacijų, kai jau atliekant viešųjų pirkimų procedūras yra keičiamas viešųjų pirkimų planas, turintis įtakos konkreto pirkimo rezultatams ir keliantis pagrįstą abejonių dėl tokio pirkimo skaidrumo.</p>	<p>galiojančiu reglamentavimu, privalo būti įtraukiami, t.y. supaprastintų ir tarptautinių pirkimų atveju, pirkimo iniciatorius inicijuoja pirkimą, pirkimo paraiškos (Tvarkos aprašo 5 priedas) grafoje „Papildoma informacija“ nurodydamas/grįsdamas pirkimo neatidėliotiną reikalingumą. Pirkimo paraiška derinama su Įstaigos vyriausioju finansininku ir tvirtinama direktoriaus. Taip pat, priešingai nei iki šiol, direktoriaus įsakyme, dėl plano keitimo, nurodomi priimto sprendimo motyvai ir/ar priežastys.</p> <p>Viešojoje įstaigoje Regioninėje Telšių ligoninėje nenustatyta atveju, kai atliekant konkretų pirkimą, būtų keičiamas konkreti pirkimo plano eilutė, susijusi su atliekamu konkursu.</p>	
<p>2.2. Kai pirkime pasiūlymą pateikia tik vienas tiekėjas, nesiimama papildomų priemonių, kuriomis būtų įsitikinama, kad vienintelio tiekėjo siūloma kaina yra reali, atitinkanti rinkos kainą ir nėra daugiau potencialių tiekėjų.</p>	<p>2.2.1. Teisiniame reglamentavime nustatyti, kokiais objektyviais kriterijais remiantis pirkimo objektai gali būti skaidomi į dalis / rūšis. Taikyti papildomus viešųjų pirkimų kontrolės mechanizmus, atkreipiant ypatingą dėmesį į pirkimus, kuriuose pasiūlymai buvo vertinti tik pagal vieno tiekėjo pateiktą pasiūlymą (įskaitant</p>	<p>2023 m. III-IV ketvirtyje numatoma atlikti Įstaigos viešųjų pirkimų procedūrų korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą/vertinimą.</p>	

	<p>pirkimus, kai vieno tiekėjo pasiūlymas buvo vertintas atmetus kitus pasiūlymus). Atsitiktine tvarka patikrinti atskirų viešųjų pirkimų procedūras, vykdyti dokumentų kontrolę bei atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą.</p>		
<p>2.3. Neišnaudojamas CVP IS funkcionalumas, taip pat sistemoje galimai tikslingai netalpinama reikšminga informacija ir su viešaisiais pirkimais susiję dokumentai (pvz., preliminari vertė, paraiška, protokolas, pirkimo užduotis.</p>	<p>2.3.1. Teisiniame reglamentavime įtvirtinti nuostatas, numatančias maksimaliai naudoti CVP IS funkcionalumo galimybes bei aiškiai nustatyti, kokie įstaigos vidaus dokumentai kaupiami CVP IS „Vidaus dokumentai“ skiltyje ir šioje sistemoje nuosekliai talpinti reikšmingą viešųjų pirkimų procedūrų informaciją (dokumentus dėl preliminaros vertės, paraiškas, protokolus, pirkimo užduotis ir pan.).</p>	<p>Pirkimo „Vidaus dokumentai“ skiltyje visada yra pateikiama informacija apie pirkimui skirtas lėšas/biudžetą. Pirkimuose, kurių finansavimo šaltinis yra Europos sąjungos struktūrinių fondų lėšos, visada yra pateikiama informacija apie pirkimui skirtas lėšas/biudžetą, pirkimo paraiška, protokolai. Šiam momentui dar nėra žinoma, kokia praktika bus taikoma tuose pirkimuose, kuriuos pavesta atlikti centralizuotai.</p>	
<p><i>3. Kitos antikorupcinės pastabos paramos teikimo, gavimo ir naudojimo srityje</i></p>			
<p>3.1. Napatvirtintas arba neaiškus ASPĮ paramos teikimo, gavimo ir naudojimo teisinis reglamentavimas, todėl paramos skirstymo procedūros visada gali sąlygoti piktnaudžiavimus, ne vienodą praktiką, taip pat neskaidrius,</p>	<p>3.1.2. Tobulinti paramos teikimo, gavimo ir naudojimo teisinį reglamentavimą, nustatyti aiškius lėšų skirstymo kriterijus bei visus paramos naudojimo klausimus nagrinėti komisijose.</p>	<p>2022 m. spalio 3 d. direktoriaus įsakymu Nr. V1-173-1 naujai patvirtintas viešosios įstaigos Regioninės Telšių ligoninės paramos gavimo, apskaitos ir viešinimo tvarkos aprašas. Tvarkos aprašu nustatyta, kad sprendimą dėl paramos priėmimo, nepriėmimo ir jos panaudojimo priima direktoriaus įsakymu sudaryti paramos komisija.</p>	

<p>šališkus, arba tik tam tikriems darbuotojams palankius sprendimus, keliančius prielaidas korupcijos pasireiškimo tikimybei. Neviešinama informacija apie teiktą, gautą ir panaudotą paramą. Nustatyti atvejai, kai paramą skirsto ne komisija, bet vienasmeniškai ASPĮ vadovas.</p>	<p>3.1.3. Paramos teikimo, gavimo ir naudojimo srityje skirti daugiau dėmesio korupcijos prevencijai bei užtikrinti, kad paramos naudojimo prioritetai būtų nukreipti gerinti įstaigų gydymo paslaugas.</p>	<p>2022 m. spalio 3 d. direktoriaus įsakymu Nr. V1-173-1 naujai patvirtinto viešosios įstaigos Regioninės Telšių ligoninės paramos gavimo, apskaitos ir viešinimo tvarkos aprašo 27 punktą numato, kad „[g]auta parama naudojama pagal jos paskirtį ir tik Ligoninės įstatuose numatytai veiklai, uždaviniams bei funkcijoms įgyvendinti, susijusioms su visuomenei naudingais tikslais gerinant asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygas.“. Įstaiga savo veikloje vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijomis paramos teikimo, gavimo ir naudojimo srityje, kurios patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. V-1270 „Dėl rekomendacijų dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų paramos gavimo ir teikimo apskaitos ir viešinimo sistemos taikymo“, kurios įpareigoja asmens sveikatos priežiūros įstaigas sisteminti ir viešai skelbti informaciją apie paramos gavimą ir panaudojimą. Atitinkama informacija yra skelbiama Įstaigos interneto svetainėje, „Korupcijos prevencija“ skiltyje.</p>	
<p>3.2. Paramą teikę subjektai dalyvauja ASPĮ vykdomuose viešuosiuose pirkimuose, todėl kyla korupcijos rizika, kai skiriant paramą ASPĮ gali būti siekiama palankesnių sprendimų viešųjų pirkimų ar kitose veiklos srityse.</p>	<p>3.2.1. Teisiniame reglamentavime numatyti, kad ligoninės savo iniciatyva dėl paramos gavimo negali kreiptis į subjektus, laimėjusius viešuosius pirkimus, arba dalyvaujančius viešųjų pirkimų procedūrose, o esant tam tikrų medicininių priemonių, vaistų paramos būtinumo poreikiui viešai kreiptis į potencialius tiekėjus bei viešinti paramos gavimo ir naudojimo</p>	<p>2022 m. spalio 3 d. direktoriaus įsakymu Nr. V1-173-1 naujai patvirtinto viešosios įstaigos Regioninės Telšių ligoninės paramos gavimo, apskaitos ir viešinimo tvarkos aprašo 14 punktą numato, kad „[l]igoninė savo iniciatyva dėl paramos gavimo negali kreiptis į subjektus, laimėjusius viešuosius pirkimus, arba dalyvaujančius viešųjų pirkimų procedūrose, o esant tam tikrų medicininių priemonių, vaistų paramos būtinumo poreikiui, viešai skelbti informaciją savo interneto svetainėje, o gavus paramą – viešinti paramos gavimą Aprašo 30, 31 punktuose nustatyta tvarka.“</p>	

	dokumentus.		
	3.2.2. Atsisakyti praktikos, kai ASPI prašo paramos iš tiekėjų dalyvavusių / dalyvaujančių viešųjų pirkimų procedūrose ir paramos teikimo srityje taikyti papildomos korupcijos prevencijos priemonės.	Minėtosios praktikos atsisakyta nuo pat korupcijos rizikos analizės išvadų pateikimo.	
	3.2.3. Darbuotojams, vykdančiams viešuosius pirkimus ir sudarytų sutarčių vykdymo kontrolę, aprašytų situacijų atveju, skirti papildomą dėmesį ir taikyti kontrolės priemones, pavyzdžiui, kontroliuoti viešųjų pirkimų procedūras, tikrinti dokumentus ir jų atsekamumą bei imtis kitų iniciatyvų, skatinančių antikorupcinės aplinkos kūrimą.	Viena iš įgyvendintų antikorupcinių priemonių viešųjų pirkimų vykdyme - nuo 2023 m. sausio 1 d. viešoji įstaiga Regioninė Telšių ligoninė savo pirkimus, išskyrus mažos vertės, pavedė atlikti viešajai įstaigai CPO LT.	
	3.2.4. Griežtai laikytis Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijų ir viešinti visą informaciją apie paramos	Informacija apie paramos davėjų asmens sveikatos priežiūros įstaigai suteiktą paramą ir jų laimėtus asmens sveikatos priežiūros įstaigos organizuojamus viešuosius pirkimus, taip pat paramos panaudojimo ataskaitos, yra skelbiamos Įstaigos interneto svetainėje, „Korupcijos prevencija“ skiltyje.	

	teikėjų suteiktą paramą ir jų laimėtus viešuosius pirkimus bei kitą, su paramos teikimu, gavimu ir naudojimu susijusią informaciją.		
<i>3. Kitos pastabos</i>			

---